

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

BRNO 1989

mladšího neolitu a lidu popelnicových polí.

Terrainuntersuchung bei Vávrovice / Bez. Opava / . Bei der Terrainuntersuchung auf der bekannten Lokalität, die sich im Raume der Kote 278,5 westlich der Gemeinde Vávrovice befindet, fand man Silixe und Scherbenmaterial, das diese in den jüngeren Zeitabschnitt des Neolithikums und der Träger der Urnenfelderkultur datiert,

ŠESTÁ ETAPA ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU VE VELKÝCH HOŠTICÍCH /okr. Opava/

Vratislav Janák , AÚ ČSAV Brno

V květnu 1986 provedla opavská expositura AÚ ČSAV Brno na průběžně sledované polykulturní lokalitě ve východní části Velkých Hoštic pouze drobný záchranný výzkum při stavbě dvojdomku O. Šafránka a ing. L. Kašovského. Bylo zjištěno, že většina stavebního místa o rozměrech přibližně 15 x 20 m je zničena novodobými terénními úpravami, neporušena zůstala toliko jeho severovýchodní část. Zde bylo 8 objektů, které jsme mohli prozkoumat jen částečně, aby nedošlo k narušení statiky poměrně mělce zakládané stavby. Jeden objekt náleží nejmladší fázi kultury s lineární keramikou, další je novověký, zbylých 6 - s chudým inventářem - patří pravděpodobně do období popelnicových polí.

Sechste Etappe der Rettungsgrabung in Velké Hoštice / Bez. Opava / . Im Jahre 1986 hat man 8 Siedlungsobjekte untersucht, die beim Bau eines Familienhauses festgestellt worden waren. Von diesen gehört das eine der Kultur mit Linearkeramik an, 1 ist neuzeitlich und die übrigen 6 können wir vielleicht rahmenhaft in den Zeitabschnitt der Urnenfelderkultur datieren.

VÝZKUMY V HÁJOVĚ /o. Příbor, okr. Nový Jičín/

Vratislav Janák , AÚ ČSAV Brno, Emanuel Grepl , OVM Nový Jičín, Kroužek mimořádných členů ČSSA Příbor

/Obr. 39/

V září 1986 narušily meliorace, prováděné v polích mezi Příborem a jeho integrovanou obcí Hájovem, pravěké sídliště objevené v roce 1976 J. Fryčem /Fryč 1982, 15-16/. Provedli jsme zaměření a ovzorkování narušených objektů; přitom se podařilo také zjistit přibližný rozsah sídliště, které meliorační rýhy zcela protály.

Lokalita se nachází v blízkosti státní silnice E 7 na jižním svahu nad bezejmenným potokem, odvádějícím vodu z původních hájovských rybníků. Skládá se ze tří sídelních okrsků, navzájem oddělených úseky zcela sterilními. Vše dohromady zabírá plochu o rozměrech cca 300 x 200 m; mimo ni byl zjištěn jeden objekt zcela osamocený, asi 60 - 70 m jihozápadně od okraje prostředního okrsku. Tento okrsek má tvar nepravidelného prohnutého oválu o rozměrech cca 200 x 130 m a výměrou zbylé dva daleko předčí. Pod 20 - 30 cm ornice je zde kulturní vrstva černé hlíny, barevně splývající s ornici. Na většině plochy byla pozorovatelná až po úroveň dna rýh, tj. 80 - 100 cm od současného povrchu. Na ploše obou menších okrsků kulturní vrstva není a objekty se zde mělce - dno nejvýše 40 - 70 cm od povrchu - zahluvovaly do tvrdého podložního jílu přímo pod ornici. Zjistili jsme celkem 15 řídce rozmístěných objektů, u 3 z nich bylo patrné vyložení dna plochými kameny. 5 objektů se nacházelo v hlavním okrsku - zde ovšem byly v kulturní vrstvě odlišitelné jen výjimečně - a 5, resp. 4 na okrscích vedlejších; patnáctý byl izolovaný objekt na jihozápadě.

Ten se podařilo zčásti prozkoumat ještě před zasypáním rýh. Jde o nepravidelně oválnou jámu s rozměry cca 2 x 3 m a dnem schodovitě se zahluvojcím v úrovni 50, příp. 70 cm od povrchu. Hlubší část dna pokrývala vrstvička popelovité hlíny s uhlíky a střepy o mocnosti cca 15 cm, překrytá asi 5 cm silnou mazanícovou krou, zbytek jámy vyplňoval běžný zásyyp, podobný ornici.

Objekt č. 15 poskytl jen něco keramiky a vzorky z ostatních objektů byly ještě chudší. Mnohem bohatší jsou doposud na lokalitě nálezy povrchové, zvláště vezmeme-li do úvahy sběry členů kroužku z minulých let. Dřtivou většinu z nich tvoří keramika, méně je štípané a broušené indu-

strie, ojedinělé jsou dva zlomečky bronzového srpu. Početně vysoce převládají nálezy z mladšího období slezské kultury, datovatelné do fáze R IIB₂₋₃. Tak můžeme datovat i keramiku z objektu č. 15, stejně jako vzorky z většiny ostatních objektů /některé jsou nedatovatelné/ na všech třech okrscích. Daleko méně je na sídlišti nálezů kultury s lineární keramikou - většinou jde o zlomky silnostěnných bombovitých nádob - které musíme s ohledem na ojedinělé železovské vlivy řadit až na sám konec jejího vývoje. S "lineárním" osídlením pravděpodobně souvisí i malá kolekce hrubě robené keramické plastiky - drobné ženské torzo a tři zvířecí hlavičky /zoomorfní apliky ?/. Nálezy štípané kamenné industrie /převládají v nich menší čepele a škrabadla/ nejsou početné. Nálezy broušené industrie je celkem 7, ale mezi nimi jsou jen 2 kopytovité klíny, dalších 5 nástrojů či fragmentů musíme rámcově datovat do mladšího neolitu až eneolitu. Ty souvisí zřejmě se staroeneolitickým sídlištěm, vzdáleným odtud asi 1 km vzdušnou čarou směrem na jihozápad.

Tato druhá hájovská lokalita, zřejmě podstatně menší, leží v trati "Pískovna", opět na jižním svahu, tentokrát mírně se sklánějícím k vodoteči Hájovského potoka. Znal ji snad již J. Skutil, který se zmiňuje o blíže nespecifikovaném "jevišovickém" sídlišti v Hájově /Pavlík - Skutil 1947, 134/, ale žádné nálezy odtud nepublikoval. Znovu ji uvedl do literatury až J. Fryč /Fryč 1982, 17-18/. Sběry, prováděné zde v roce 1986, přinesly většinou již jen atypické zlomky keramiky a odštěpky silexů, z mnoha sběrů členů kroužku od roku 1971 však pochází veliká kolekce keramiky a štípané industrie.

Podle analýzy cca 3 000 keramických zlomků jde o pozdně lengyelské sídliště, které je mladší než horizont fáze MMK IIb. Jediným /kresebně/ rekonstruovatelným tvarem je prozatím hrnec s horní výdutí a krátkým nálevkovitým hrdlem, na plecích opatřený kónickými výčnělky; vůbec se zdá, že hrnce v typologické skladbě převládají. Dalšími rozeznatelnými tvary jsou mísy se zataženými, příp. výjimečně souměrnými nebo rozvěřenými plecemi a podle "rohatých" uch i putny. Z drobných keramických předmětů jsou po jednom kuse zastoupeny zlomek přeslenu, zlomek závaží a trojúhelníkovité hladítko ze střepu. Mezi asi dvěma sty klasifikovatelnými okraji nádob převládají okraje oblé a rovné, dalších 5 typů je zastoupeno ojedinělými zlomky. Asi třetina všech okrajů je opatřena hladkou plastickou lištou; členění těchto lišt, příp. samotných okrajů, zjištěno nebylo. Střepey s uchy či ušky tvoří jen zlomek souboru; kromě "rohatých" uch jsou doložena svisle postavená ucha na hrdle i na těle a tunelová uška. Také plastická či vhloubená výzdoba se vyskytne poměrně vzácně. V plastické převládají výčnělky kónické, příp. s oblým vrcholem a vodorovně či svisle protažené výčnělky obloukovité; dalších 7 typů se objeví v 1-2 exemplářích. Podobně jedenkrát se objevil zlomek s členěnou plastickou lištou mimo okraj. Vhloubená výzdoba - jde jen o několik střepů - užívá hrubě provedených svazků rýh či dlouhých vrypů, dále krátkých jednotlivých rýh či nehtových důlků; zjevně se v ní projevují ohlasy výzdoby jordanovské skupiny.

Štípané nástroje jsou robeny převážně z fluvio-glaciálních rohovců /dle určení A. Přichystala/, jejichž pecky se nalézají přímo na lokalitě a v nejbližším okolí v hojném počtu - ale objeví se i jiná surovina, jako např. radiolarit. Převládají mezi nimi delší retušované čepele a čepelová škrabadla, zajímavým fenoménem je neobvykle vysoký podíl šipek, zejména šipek typu Štramberské - Krnov s laterálními vruby při bázi. Z ostatní kamenné industrie zaujmou trojúhelníkovité a lichoběžníkovité oblátky, pravděpodobně hladítka. Broušená industrie přímo na sídlišti zjištěna nebyla, ale pravděpodobně s ním souvisí nálezy v okolí /srv. výše/.

V keramickém materiálu ze sběrů v hájovské "Pískovně" jsou sice pozorovatelné vlivy jordanovské skupiny a kultury nálevkovitých pohárů, ale jako celek odráží autonomní východomoravský vývoj a od jordanovské skupiny se podstatně liší. Analogie pro něj musíme hledat především v nálezových celcích Uh. Brodu - Kyčkova, Charvát a Služovic/Hněvošic a v části keramiky z objektu 4/84 z V. Hoštic. Stejně jako je můžeme i sídliště v "Pískovně" datovat prozatím pouze rámcově, do období mezi horizont fáze MMK IIb a počátky boleslávské skupiny.

L i t e r a t u r a :

- Fryč, J. 1982: Pravěké osídlení Příborska a širšího okolí ve světle archeologických nálezů, Informační zpravodaj členů severomoravské pobočky ČSSA, 12-24, Příbor.
Janák, V. 1989: Staroeneolitická lokalita mezi Služovicemi a Hněvošicemi /okl. Opava/, PV 1986, v tisku.
Pavlík, R. - Skutil, J. 1947: Hromadný bronzový lužický nálezy v Hovězí u Vsetína, Naše Valašsko X, 133-143, Valašské Meziříčí.

A u s g r a b u n g e n i n H á j o v / B e z . N o v ý J i č í n / . I m S e p t e m b e r 1986 s t ÷ r - t e n M e l i o r a t i o n s a r b e i t e n e i n e p r ä h i s t o r i s c h e S i e d l u n g , d i e i m J a h r e 1976 v o n J . F r y č / F r y č 1982, 15-16/ e n t d e c k t w o r d e n w a r . D i e S i e d l u n g b e s t e h t a u s d r e i B e r e i c h e n , g e g e n s e i t i g d u r c h A b s c h n i t -

te einer sterilen Fläche abgeteilt; auf dem mittleren, grössten, ist eine mächtige Kulturschicht aus schwarzer Erde. Insgesamt hat man 15 eingetiefe Objekte festgestellt; sofern sie datierbar sind, gehören sie in die jüngere schlesische Kultur / R II B₂₋₃/. Ähnlich können wir auch die Mehrzahl der Lesefunde datieren. Von diesen stammen jedoch auch Belege von einer Besiedlung der Lokalität in der Endphase der Entwicklung der Kultur mit Linearkeramik.

Ungefähr 1 km in Luftlinie nach Südwest befindet sich in der Flur "Pískovna" eine spätlygylzeitliche Siedlung. Bisher hat man hier nur Lesefunde durchgeführt, aus welchen eine grosse Keramikkollektion und Spaltindustrie stammt. Nach den Ergebnissen der Analysen hat die Keramik - auf der Einflüsse der Jordanov Gruppe sowie der Trichterbecherkultur sichtbar sind - die nächsten Analogien auf den Siedlungen in Uh. Brod - Kyčkov, Charváty, Služovice/Iněvošice und in Objekt 4/84 in V. Hoštice /Janák 1988/. Nach diesem können wir auch die Hájover äneolithische Siedlung in den Zeitabschnitt zwischen den Horizont der Phase MBK IIb und Beginn der Boleráz Gruppe datieren.

GRABUNG AUF HRADISKO BEI SVITÁVKY /Bez. Blansko/

A. Š t r o f , Museum Boskovice, R. P r o c h á z k a , AÚ ČSAV Brno

Bei der Fortsetzung der Grabung auf der Anhöhe Hradisko waren in dieser Saison Schichten aus der älteren und mittleren Bronzezeit in der Befestigung am Südhang untersucht worden, es setzte die Abdeckung des Innenraumes eines mittelalterlichen Turmes fort, man öffnete 2 Sonden am Ostrand und eine Sonde am Nordrand des Hanges. Wiederum wurden Funde der Jevišovicer Kultur erfasst, markant ist eine Besiedlung seit dem Ende der älteren Bronzezeit bis zu Beginn der jüngeren Bronzezeit belegt. Markante Belege einer Besiedlung und Befestigung der Anhöhe fallen in die Wende zwischen dem 11. - 15. Jahrhundert.

DOKONČENÍ ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU V LANŽHOTĚ /okr. Břeclav/

Jaroslav P e š k a , Regionální muzeum Mikulov, Ivo R a k o v s k ý , AÚ ČSAV Brno

V dubnu 1986 byl dokončen záchranný výzkum v trati "Podsedy", zahájený na podzim roku 1985 /Peška - Rakovský 1987, 72/.

V závěrečné fázi prací byla prozkoumána další polozemnice horákovské kultury a obydlí z doby laténské. Na dně horákovského objektu 12 byl odkryt hrob s kostrou v natažené poloze na zádech, orientovanou Z - V; Pod hrudníkem ležela železná ocelka se zbytkem textilie, umožňující pouze rámcové datování hrobu do doby hradištní.

L i t e r a t u r a :

Peška, J. - Rakovský, I. 1987: Záchranný výzkum v Lanžhotě /okr. Břeclav/, PV 1985, 72.

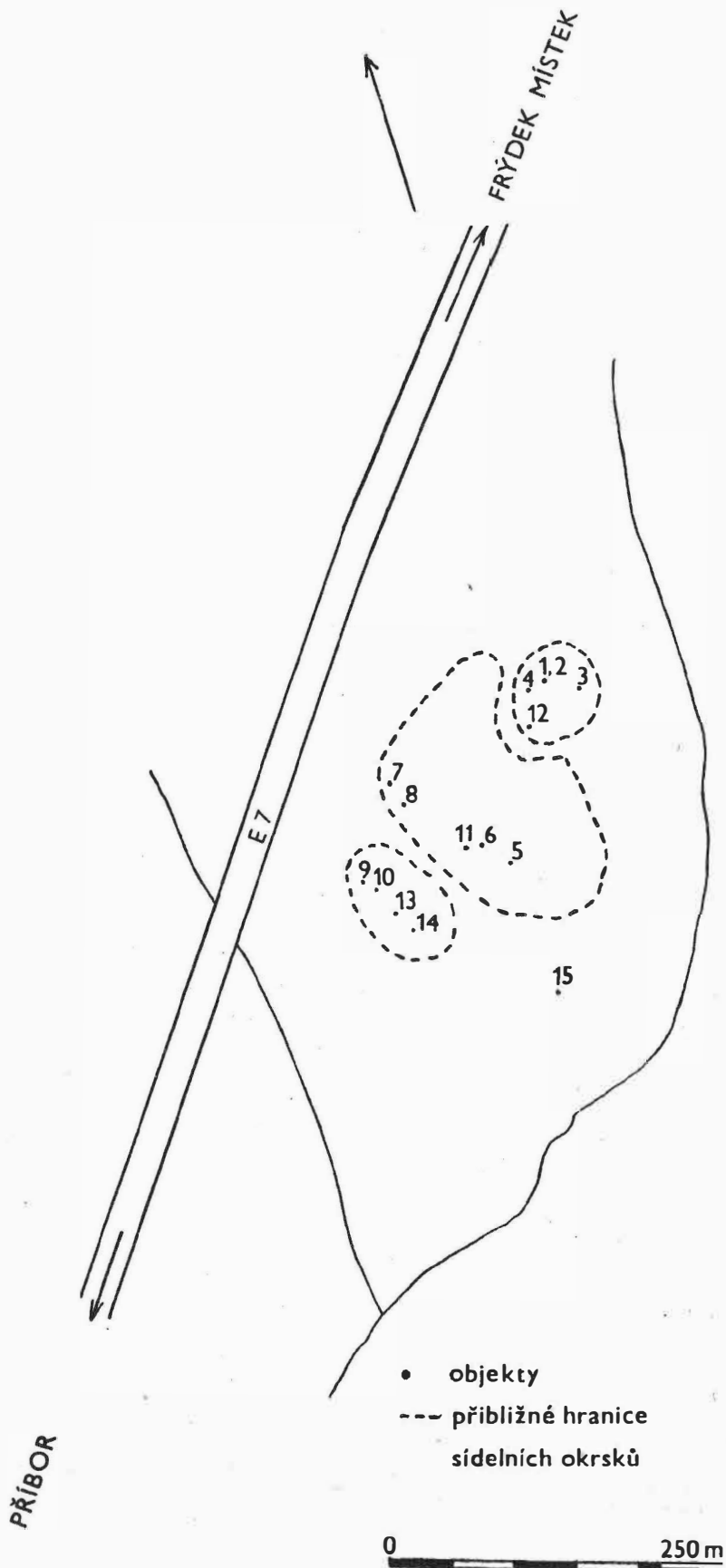
Beendigung der Rettungsgrabung in Lanžhot /Bez. Břeclav/. Die Schlussarbeiten brachten weitere Halberdhütten aus der Hallstatt- und Latenezeit; Auf dem Boden des Objektes 12 fand man ein slawisches Skelettgrab, das nur einen eisernen Feuerstahl enthielt.

SÍDLIŠTNÍ LOKALITA U ŮSTÍNA /okr. Olomouc/

Vít D o h n a l , Krajské vlastivědné muzeum Olomouc

/Obr. 16:19, 20/

V letech 1984 - 1986 nalezl J. Kuja z Olomouce na polích jihozápadně od Ůstína větší množství střepů, přesleny, zlomky rohovcových čepelí a fragmenty broušených kamenných mlatů. Nálezy pocházejí z mírného, k západu obráceného svahu nad potokem, v prostoru bývalého mlýna Spálenec, v jehož blízkosti prokopal J. Wankel známou halštatskou mohylu /Wankel 1885/. Kromě toho se nedaleko od Spálence nachází slezskoplatěnické sídliště /Trnáčková 1965/. Nynější materiál

Obr. 39.

Hájov / okr. Nový Jičín/. Plán lokality. - Plan der Lokaltät.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1986

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
- Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
- Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
- Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
- Kresby : A. Krechlerová
- Na titulním listě : bronzová plastika z Brna - Kozí ul.
- Tisk : Oblastní ediční středisko Jihomoravské
základny pracovišť ČSAV v Brně
- Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
- Vydáno jako rukopis : 450 kusů. - neprodejné